

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О. А. Кузнецова
27 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПОЛІТИЧНИЙ АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ
ВЛАДИ**

Ступінь доктор філософії

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність 052 Політологія

Освітньо-наукова програма «Політологія»

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Ярошенко Віра Миколаївна доцент кафедри психології та соціальних наук, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук

Протокол №1 від 26.08. 2020 р.

Завідувач кафедри (Савенкова І.І.)
26.08. 2020 р.

Програму погоджено з гарантом ОП (назва) _____ (за потреби)

АНОТАЦІЯ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Політичний аналіз і прогнозування сучасної системи влади» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії спеціальності 052 Політологія. Визначена актуальність та доцільність навчального курсу. В умовах поширення інформаційних технологій звичні методи аналізу і прогнозування сучасної системи влади не відповідають очікуваним результатам. В новій реальності пандемічного світу суспільство відкриває для себе нові можливості самоорганізації. У руслі цих подій відбувається істотне посилення уваги до аналізу і прогнозування сучасної системи влади. Вказано на предмет вивчення навчальної дисципліни: аналізу і прогнозування сучасної системи влади та демократизацію українського суспільства. Вся програма логічно структурована. Вказана мета та завдання навчальної дисципліни. У програмі зазначені програмні результати навчання та наводиться перелік загальнопредметних і фахових компетентностей. Вказаний перелік літературних джерел.

Ключові слова: політичний аналіз, політичне прогнозування, інформаційне забезпечення, методики, контент-аналіз, івент-аналіз, когнітивне картування,

ANNOTATION

The program of study of the normative academic discipline "Political analysis and forecasting of the modern system of power" is made according to the educational and scientific program of preparation of doctors of philosophy of a specialty 052 Political science. The relevance and expediency of the training course are determined. With the spread of information technology, the usual methods of analysis and forecasting of the modern system of government do not meet the expected results. In the new reality of the pandemic world, society is discovering new opportunities for self-organization. In line with these events, there is a significant increase in attention to the analysis and forecasting of the modern system of government. The subject of studying the discipline is indicated: political analysis and forecasting of the modern system of power and the democratization of Ukrainian society. The whole program is logically structured. The purpose and tasks of the discipline are indicated. The program indicates the program learning outcomes and provides a list of general subject and professional competencies. The list of literary sources is specified.

Keywords: political analysis, political forecasting, information support, methods, content analysis, event analysis, cognitive mapping,

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна	
	Спеціальність 052 Політологія		
Індивідуальне науково-дослідне завдання проект, наукова стаття	Освітньо-наукова програма «Політологія»	Рік підготовки:	
		2020	2021
Семестр			
		4	
Лекції			
Загальна кількість годин 120			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента-12 http://moodle.mdu.edu.ua/my/	Ступінь Доктор філософії		16
		Практичні, семінарські	
			14
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
			90
		Вид контролю: залік	

Мова викладання -українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 120 год.: 30 год. 33%. аудиторні заняття, 67 % самостійна робота

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1. 1. Мета: поглиблення знань політичного аналізу і прогнозування сучасної системи влади, системи влади як суспільного феномену і соціальної технології, обумовленої умовами сучасних пандемічних, глобалізаційних, національних та регіональних викликів, соціальних ризиків на макро - і мікрорівні, прогнозування організації і управління політичною сферою.

1. 2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розкриття проблематики та наукового аналізу сучасної системи політичної влади, показу різнобічного впливу на важливі аспекти політичних явищ;
- ознайомлення аспірантів із основними характеристиками політичного аналізу і прогнозування сучасної системи влади ;
- ознайомлення аспірантів з дослідженнями політичних кампаній, виборчої інженерії у політиці у науковій літературі та особливостями політичних кампаній та виборчої інженерії у політиці в Україні та у сучасному світі;
- сприяння креативному пізнанню аспірантами власної ролі у процесі політичного аналізу і прогнозування сучасної системи влади та входженні у професійне середовище;
- забезпечення аспірантів методами дослідження механізмів політичного аналізу і прогнозування сучасної системи влади та методами впливу на її ефективне здійснення;
- формування у аспірантів готовності до застосування на практиці політичного аналізу і прогнозування сучасної системи влади та у сфері демократизації політики

Програмні результати навчання:

ПРН-1. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

ПРН-4. Комплексно розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ПРН-5. Знати на поглибленому рівні нормативну та позитивну політичну теорію, політичний аналіз, порівняльну та прикладну політологію та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ПРН-6. Комплексно розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ПРН-7. Комплексно застосовувати широкий спектр політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ПРН-8. Комплексно розуміти особливості реалізації влади у різних політичних системах та використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівнях.

ПРН-9. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспірант оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК-1. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-10. Здатність розробляти та управляти проектами.

II. Фахові:

ФК-2. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ФК-3. Комплексне розуміння принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

ФК-4. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно- політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК-5. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК-6. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням широкого кола прикладних методів, технологій та інструментарію аналізу.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади

Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади

Тема 3 Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування

Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі

Тема 5 Методи аналізу документів

Тема 6 Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу

Тема 7. Аналіз політичних ризиків

Тема 8. Продукти аналітичної діяльності

Тема 9. Види політичних прогнозів

Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування

Тема 11. Політичне моделювання

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Політичний аналіз і прогнозування як навчальна дисципліна

Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади. Особливості суб'єкта та об'єкта політичного аналізу і прогнозування. Проблемно-політична ситуація як об'єкт політичного аналізу. Структура проблемно-політичної ситуації. Співвідношення категорій «політична ситуація» та «політична подія». Пізнавальні проблеми. Конкретні проблеми політичних акторів. Проблеми суспільного життя. Функції та принципи політичної аналітики. Принципи політичного прогнозування. Взаємозв'язок політичного аналізу та політичного прогнозу. Проблеми достовірності політичного знання

Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади

Поняття «політичний аналіз». Історія виникнення та розвитку політичної аналітики. Поняття «політичний прогноз». Міфологія як рання форма прогнозу. Прогностичний потенціал утопій. Футурологія та прогнозування. Основні фактори генезису політичного аналізу та прогнозування у 60-70-х рр. XX ст. Парадигми політичної науки як складова теоретико-методологічної бази політичного аналізу та прогнозування. Методологічний дизайн політичного аналізу та прогнозування. Теоретичний та практичний рівні політичного аналізу. Специфіка застосування методів природничих наук у політичному аналізі та прогнозуванні. Політичний аналіз як інструмент управління суспільно-політичними процесами.

Тема 3. Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування

«Дані», «інформація», «факти», «інтерпретація»: розрізнення понять. Ступені надійності інформації: абсолютно достовірні та ймовірно достовірні. Способи підвищення ймовірно достовірної інформації. Повнота інформації: часткова й комплексна. Первинна та вторинна (похідна) інформація. Профільна та фонові інформація: проблема відокремлення. Поняття «дезінформація». Чутки як вид інформаційних матеріалів. Джерела інформації. Характеристика документальних джерел інформації. Опитування та спостереження як джерела інформації. Етапи інформаційно-аналітичної роботи. Збір інформації та створення основного інформаційного масиву. Поняття «база даних». Аналітичне вивчення змісту інформації. Інтерпретація та оцінка даних.

Кредит 2. Політичний аналіз

Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі

Статистичний підхід як основа методів Data Mining («розкопка даних»). Поняття «помилка» у статистичних дослідженнях. Типові завдання, що вирішуються за допомогою статистичного підходу у політичному аналізі. Дисперсійний аналіз. Критерій Фішера (F-критерій). Кластер-аналіз: основні сфери застосування. Факторний аналіз. Поняття «фактор». Задачі, що розв'язуються за допомогою факторного аналізу.

Тема 5. Методи аналізу документів

Поняття «документ». Документ як джерело політичних досліджень. Традиційний метод аналізу документів. Проблема справжності документу. Надійність інформації, що міститься у документі. Проблема розмежування фактів та тлумачення фактів, що міститься у документі. Аналіз контексту документа. Алгоритм традиційного методу аналізу документів. Контент-аналіз. Поняття «контент-аналіз». Особливості контент-аналізу. 17 цілей контент-аналізу за Б.Берельсоном. Підготовчий етап у проведенні контент-аналізу. Типові одиниці аналізу (поняття, теми, політична ситуація або подія). Одиниці підрахунку у контент-аналізі. Основні складові методики проведення контент-аналізу.

Тема 6. Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу

Івент-аналіз як метод вивчення політичної реальності: історія становлення, сутність. Інформаційна база івент-аналізу. Створення «даних про події» (Event Data): основні складові. Формат представлення події Е.Азара. Процес кодування даних. Кодова система івент-аналізу WEIS Ч.Маклеланда. Шкала трансформації значення кодів в інтервальні величини Гольдштейна. Суб'єктно-орієнтовані бази даних івент-аналізу (WEIS, COPDAB, CREON). Проблемно-орієнтовані бази даних івент-аналізу (BCOW, CASCON). Методологічна основа ситуаційного аналізу (аналізу політичних ситуацій). Політична ситуація: поняття, структура. Основні стадії ситуаційного аналізу. Особливості SWOT-аналізу.

Тема 7. Аналіз політичних ризиків

Основні підходи до визначення поняття «ризик». Невизначеність як суттєва складова ризику: основні характеристики. Поняття «політичний ризик»: основні підходи до визначення у західній політичній науці. Історія дослідження політичного ризику: характеристика основних етапів. Рівні дослідження ризику: мегаризик. Внутрішньодержавний ризик: макроризик та мікроризик. Основні фактори ризику. Основні підходи аналізу політичного ризику: якісні, кількісні, змішані. Методи дослідження ризиків. Методи «старих знайомих» (Old Hands), «великих турів» (Grand Tours). Організації, що спеціалізуються в галузі ризику. Основні продукти компаній BERI S.A., PRS Group, групи компаній Control Risks Group, компанії Euromoney Country risk ratings.

Тема 8. Продукти аналітичної діяльності

Основні принципи складання аналітичних документів. Аналітична записка: структурні складові. Реферат: алгоритм написання. Основні види рефератів. Особливості виступу. Характерні особливості доповіді. Типи доповідей. Наукова стаття: поняття, функції. Структура наукової статті. Основні вимоги до наукової статті. Види статей. Аналітичний звіт: структурні складові. Характерні особливості анотованого звіту. Специфіка проміжного звіту. Складові завершального звіту. Програма: поняття, специфіка, структура. Презентація результатів аналітичної діяльності. Способи презентації. Технології презентації.

Кредит 3 Політичне прогнозування та моделювання.

Тема 9. Види політичних прогнозів

Основні способи прогнозування: екстраполяція, моделювання, експертиза. Інструментарій прогнозування. Функції прогнозування. Основні етапи розробки прогнозів. Проблема типологізації політичних прогнозів. Пошукові прогнози. Нормативні прогнози. Аналітичні прогнози. Прогнози-застереження. Прогнози-розвідники. Типологія політичних прогнозів за часовими параметрами. Внутрішньополітичне прогнозування. Проблема підвищення ефективності внутрішньополітичного прогнозування. Зовнішньополітичне прогнозування. Способи верифікації політичних прогнозів.

Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування

Поняття «сценарій»: основні методологічні підходи до визначення. Побудова сценарію як метод узгодження прогнозів. Основні види підсумкового сценарію. Характерні особливості сценарію-есе. Аналітичний сценарій: характерні риси. Специфіка формалізованого сценарію. Дедуктивний та індуктивний методи як методи сценарного прогнозування. Дедуктивні алгоритми створення сценарного прогнозу. Індуктивні

алгоритми створення сценарного прогнозу. Переваги та недоліки дедуктивного та індуктивного підходів. Сутність, особливості та основні етапи методу «прогнозування альтернативних варіантів рельєфного майбутнього». Роль сценарного методу в процесі прийняття політичних рішень.

Кредит 4.Політичне моделювання

Тема 11. Політичне моделювання

Поняття «модель» та «моделювання». Функції моделювання. Сутність політичного моделювання. Алгоритм моделювання політичних процесів за Ф.А.Шродтом. Модель «ORET» й технологічний алгоритм Дж. Проктора. Метод аналізу ієрархій та алгоритм політичного моделювання Т.Сааті. Основні типи моделей. Змістовні моделі політичної системи Г.Алмонда та Д.Істона. Модель аналізу політичних ризиків Г.Кнудсена. Модель залежності рівня демократії від рівня добробуту С.Ліпсета. Модель розподілу голосів Е.Даунса. Методи комп'ютерного моделювання: характеристика, сфери застосування.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

№ з/п	Теми навчального курсу	Всього годин		Лекції	Сем/ практ	Лаб. Робота	Сам. РС	Інд. РС
Кредит 1. Політичний аналіз і прогнозування як навчальна дисципліна								
1	Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади.	6		2			4	
2	Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади	4					4	
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування	4					4	
	Усього:	14		2			12	
Кредит 2. Політичний аналіз								
4	Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі	6			2		4	
5	Тема 5. Методи аналізу документів	8		2	2		4	
6	Тема 6. Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу	8		2	2		4	
7	Тема 7. Аналіз політичних ризиків	8		2	2		4	
8	Тема 8. Продукти аналітичної діяльності	4		2			2	
	Усього:	34		8	8		18	
Кредит 3. Політичне прогнозування і моделювання								

9	Тема 9. Види політичних прогнозів	14		2	2		10	
10	Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування	14		2	2		10	
11	Кредит 4. Тема 11. Політичне моделювання	14		2	2			
	Усього:	42		6	6		30	
	Разом годин:	120		16	14		90	

5.Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ п/п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1. . Історія, види і функції оцінювання політичних кампаній. Виникнення і розвиток основних засобів виборчої інженерії		
1	Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади.	2
	Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади	
	Тема 3. Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування	
Кредит 2. Політичний аналіз		
	Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі	
2	Тема 5. Методи аналізу документів	2
3	Тема 6. Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу	2
4	Тема 7. Аналіз політичних ризиків	2
5	Тема 8. Продукти аналітичної діяльності	2
Кредит 3 Політичне прогнозування і моделювання		
6	Тема 9. Види політичних прогнозів	2
7	Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування	2
8	Кредит 4. Тема 11. Політичне моделювання	2
	Разом годин:	16

5. Теми практичних занять

Денна форма навчання

№ п/п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1. Політичний аналіз і прогнозування як навчальна дисципліна		
	Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади.	
	Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади	
	Тема 3. Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування	
Кредит 2. Політичний аналіз		
1	Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі	2
2	Тема 5. Методи аналізу документів	2
3	Тема 6. Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу	2
4	Тема 7. Аналіз політичних ризиків	2
	Тема 8. Продукти аналітичної діяльності	
	Усього:	8
Кредит 3 Політичне прогнозування і моделювання		
5	Тема 9. Види політичних прогнозів	2
6	Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування	2
7	Тема 11. Політичне моделювання	2
	Усього:	6
	Разом годин:	14

6.Лабораторні робота
7.Самостійна робота
Денна форма навчання

№ п/п	Теми навчального курсу	Кількість годин
Кредит 1. Політичний аналіз і прогнозування як навчальна дисципліна		
1	Тема 1. Специфіка пізнання політичних явищ. Особливості сучасної системи влади.	4
2	Тема 2. Політичний аналіз і прогнозування: теоретико-методологічні засади	4

3	Тема 3. Інформаційне забезпечення політичного аналізу та прогнозування	4
	Усього:	12
Кредит 2. Політичний аналіз		
4	Тема 4. Статистичні методи у політичному аналізі	4
5	Тема 5. Методи аналізу документів	4
6	Тема 6. Політичні події та ситуації як об'єкти політичного аналізу	4
7	Тема 7. Аналіз політичних ризиків	4
8	Тема 8. Продукти аналітичної діяльності	2
	Усього:	18
Кредит3. Політичний прогноз і моделювання		
9	Тема 9. Види політичних прогнозів	10
10	Тема 10. Сценарна методологія політичного прогнозування	10
11	Тема 11. Політичне моделювання	10
	Усього:	30
	Разом годин:	90

8. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох напрямів :

I – підготовка та захист науково дослідного дослідження

II – підготовка творчого проекту («Індекс демократії в Україні в постпандемічному світі») Підготовка та захист науково-дослідної роботи.

Основне завдання цього виду діяльності – з'ясувати рівень демократичності українського суспільства, готовності до сприяння демократичному процесу

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- 1) обсяг від 20 до 25 аркушів;
- 2) використання не менше ніж 5 джерел інформації (окрім підручників);
- 3) наявність посилань на цитування, таблиці, статистичні та соціальні матеріали;
- 4) наявність дослідницької складової;
- 5) підсумок, висловлювання власної думки.

6. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань аспірантів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано

E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок аспірантів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння аспірантом програмового матеріалу кредиту

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Аспіранту виставляється відмінно

Аспіранту виставляється дуже добре,

Аспіранту виставляється добре,

Аспіранту у виставляється достатньо,

Аспіранту виставляється задовільно,

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний **розподіл балів, які отримують аспіранти** за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6,T7	T7,T8	T9	T10	T11,T12	100	300/100
30	30	30	30	30	30	20 30	20	10	10 10		

***Примітка.** Коефіцієнт для заліку – 0,7. Залік оцінюється в 30 б.

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема науково-дослідне дослідження), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, підготовка доповідей та виступів з доповідями на семінарах, участь у ділових іграх, тренінгах, дискусіях; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова:

1. Ахременко А.С. Политический анализ и прогнозирование: учеб. пособие / А.С. Ахременко. – М.: Гардарики, 2006. – 333 с.
2. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 128 с.
3. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2005. – 152 с.
4. Коваленко А.О. Політичний аналіз, прогнозування / А.О. Коваленко. – К.: Науковий світ, 2002. – 201 с.
5. Сурмин Ю.П., Бидзюра І.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освіта України» 2012. – 494 с.
6. Аналіз державної політики в Україні: навчальна дисципліна, сфера професійної діяльності, галузь прикладних досліджень: Зб. документів і матеріалів / Національна академія державного управління при Президентові України. Центр дослідження адміністративної реформи / О.І. Кілієвич (уклад.), В.В.Тертичка (уклад.). – К.: К.І.С., 2004. – 210 с.
7. Андрусів В.В. Прогноз в політиці: розуміння, предмет, методична база // В.В. Андрусів // Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування :збірник матеріалів/ за ред.. М.М. Розумного. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. – С. 2-9. [Електронний ресурс]- [Режим доступу]: <http://www.njss.gov.ua/Table/230606/sbyrnik.htm>
8. Браун М.П. Посібник з аналізу державної політики / М.П. Браун; Пер. з англ.. – К.: Основи, 2000. – 243 с.
9. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество: Опыт социального прогнозирования / Д.Белл; пер. с англ. / под ред. В.Л.Иноземцева. – Изд. 2-ое, испр. и доп. – М.: Academia, 2004. – 788 с.
10. Валевський О.Л. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / О.Л. Валевський, Ю.Г. Кальниш, В.А.Рибкало, Ю.П. Сурмін, С.О. Телешун. – К.: Міленіум, 2003. – 227 с.
11. Варенко В.М. Інформаційно-аналітична діяльність: Навч. Посіб. / В.М. Варенко. – К.: Університет «Україна», 2014. - 417 с.
12. Ващенко К.О. Передумови становлення політичної аналітики і прогнозування // Гілея: науковий вісник. Зб. наук. праць / Гол. ред.. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2011. – Випуск 43(1). – С. 470-476.
13. Веймер Д.Л., Вайнінг Е.Р. Аналіз політики: концепції, практика / Пер. з англ. І.Дзюби, А.Олійника; наук. ред.. О.Кілієвич. – К.: Основи, 1998. – 654 с.
14. Вступ до політичної аналітики / С.О.Телешун, О.Р. Титаренко, І.В. Рейтерович, С.І. Вировий. – К.: Вид-во НАДУ, 2006. – 220 с.
15. Гогвуд Б. Аналіз політики для реального світу / Б.Гогвуд, Л.Ганн; Пер. з англ. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 396 с.
16. Дегтярев А.А. Политический анализ как прикладная дисциплина: предметное поле и направление разработки // Политические исследования. – 2004. - №1. –С. 154-168.
17. Зінченко В. Феномен утопії в суспільно-історичній практиці // Людина і політика. – 2004. - №2. – С. 98-104.
18. Лисенко Ю.В. Теоретичні основи політичного прогнозування/ Ю.В.Лисенко // Нова парадигма. – 2015. – Випуск 126. – С. 150-159
19. Лясота Л.І. Проблеми інституціоналізації прикладного політичного аналізу та прогнозування у сучасному українському суспільстві / Л.І. Лясота // Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування :збірник матеріалів/ за ред.. М.М. Розумного. – К.: Національний
20. Інститут стратегічнихдосліджень,2006.–С.2-9. [Електроннийресурс]-[Режимдоступу]: <http://www.njss.gov.ua/Table/230606/sbyrnik.htm>20.НеліпаД.В.Системний аналізвполітології [текст]підручник/ Д.В.Неліпа. –К.:«Центр учбовоїлітератури»,2013.–304 с.
21. .Оборський О. Сучасне політичне прогнозування: горизонти передбачуваності в контексті наростаючого хаосу /О.Оборський // Політологічний вісник. Зб. наук. праць. – К.:«ІНТАС»,2007.–Вип.29. –С.293-309.
22. .ПетренкоІ.І.Типи,функції,інструментарій тапринципи експертно-аналітичної діяльності [Електроннийресурс]-[Режим доступу]: rmn.knu.ua/wp-content/uploads/2014/11/Petrenko2.pdf
23. Политический анализи прогнозирование. Учебное пособие. Стандарт третьего поколения. Для бакалавров/Под ред. В.Семенова, В.Колесникова.–СПб.: Питер, 2014. –432 с.
24. Почепцов Г.Г. Информациия дезинформация.–К.:Эльга, Ника-Центр,2001.–256с.

25. Приходько В. Базові засади аналізу політичної ситуації // Політичний менеджмент. – 2006. – №3. – С. 105-113.
26. Ржевська Н. Політична стратегія не прогнозування: суттєві ознаки / Н. Ржевська // Політичний менеджмент. – 2011. – №36. – С. 37-42.
27. Рубанов В. Політичний аналіз: аналіз політики: загальний особливий // Політичний менеджмент. – 2009. – №6. – С. 36-47.
28. Рубанов В. В. Теорія та методологія політичної аналітики: монографія / В. В. Рубанов; Харк. Нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. – 234 с.
29. Рубанов В. В. Політичний аналітик: політичний експерт – самодостатній суб'єкт професійної експертно-аналітичної діяльності
30. Саати Т. Аналитическое планирование. Организация систем / Т. Саати. – М.: Радио и связь, 1993. – 320 с.
31. Сало І. С. Сценаріотехніка в прогнозуванні / І. С. Сало // Теорія і практика політичного аналізу і прогнозування: збірник матеріалів / за ред. М. М. Розумного. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2006. – С. 30-37. [Електронний ресурс] – [Режим доступу]: <http://www.njss.gov.ua/Table/230606/sbyrnik.htm>
32. Соколов А. Политический риск от теории к практике / А. Соколов. – М.: Поколение, 2009. – 114 с.
33. Ткачук В. Моделювання як метод аналізу політичних процесів / В. Ткачук // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2000. – Вип. 2. – С. 10-15.
34. Тоффлер Э. Шок будущего / Пер. с англ. / Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 557 с.
35. Шубін С. Політичний маркетинговий аналіз як метод дослідження політичних процесів [Текст] / С. Шубін // Політичний менеджмент. – 2005. – №2. – С. 127-137.
36. Яцина Ю. О., Кудінов І. О. Кластерне моделювання в політичному аналізі // Молодий вчений. – 2015. – №7 (22). Частина 2. – С. 130-134.
37. Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Пер. з англ. С. Соколик. Наук. ред. пер. О. Кілієвич. – К.: «К.І.С.», 2003. – 130 с. [Електронний ресурс] – [Режим доступу]: www.uapa-csar.org.ua/t-2003-2.htm
38. Dunn W. Public Policy Analysis :An Intruduction. 3rd edition / W. Dunn.- Pearson Education Inc., 2004. – 510p.
39. Hay C. Political Analysis. A Critical Introduction. Palgrave 2002
40. Hogwood B., Gunn L. Policy Analysis for the Real World. Oxford 1984
41. Sheplse K.A., Bonchek M.S. Analyzing Politics. N. Y. 1997.
 - 42 Radin Beryl A. Policy Analysis Reaches Midlife / Beryl A. Radin // Central European Journal of Public Policy. – June 2013. – Vol. 7, №1. – P. 8-27.
- 43 Мангейм, Рич. Политология: методы исследований.
- 44 Вишнев С. Основы комплексного прогнозирования. – М., 1977.
- 45 Двадцать шесть основных понятий политического анализа // Полис. – 1993. – № 1.
- 46 Каракозова Э. Моделирование в общественных науках. – М., 1986.
- 47 Катышев М. В. Новейшие тенденции в организации информационно-аналитической работы компаний за рубежом. – М., 1999.
- 48 Романов В., Рудік О., Брус Т. Вступ до аналізу державної політики: Навч. посібник. – К., 2001.
- 49 Сидельников Ю. Теория и организация экспертного прогнозирования. – М., 1990.
- 50 Симонов К. В. Политический анализ: Учебное пособие. – М., 2002.
- 51 Сковчиляс Л. С. Політичний аналіз як навчальна дисципліна і як сфера діяльності / Вісник Львівського університету Серія: філософські науки. 2005. – С. 212-221.
- 52 Соловьев А. И. Политология: Политическая теория, политические технологии: Учебник. – М., 2000.
- 53 Телешун С. О., Баронін А. С. Політична аналітика, прогнозування та політичні консультації: Курс лекцій. – К., 2001.
- 54 Хогвуд Б., Ганн Л. Политическое прогнозирование // Вестник МГУ. Серия социально-политические исследования. – 1994. – № 6.
- 55 Хрусталев М. Теория политики и политический анализ. – М., 1992.

- 56 Шутов А.Ю. Прикладная политология: попытка систематизации // Вестник МГУ. – Сер. 12. – 1994. – № 3.
- 57 Сомова Н.Л. Основні психологічні закономірності сприйняття інформації, кольору й шрифтів / Н.Л. Сомова [Джерело доступу] – edu.of.ru/attach/17/13047
- 58 Ярошенко В.М. Символічна політика та символи в інформаційно-комунікативному просторі: аспекти впливу(у співавторстві) Вип.236, т.Том248.Політологія.- Миколаїв :Вид-во ЧДУ ім.. Петра Могили, 2014. С.28-33.
- 59 .Yaroshenko V. The Role of Moral Default in Political Nation Forming Process in Ukraine (end of 2013 – beginning of 2014 years)| «Ukraine 2014 – a test of national spirit». / EUROPEAN JOURNAL OF TRANSFORMATION STUDIES. / by Europe Our House – Tbilisi. - Vol. 2, No. 1 - 2014. 88 p. P. 47- 52.
- 60 .Ярошенко В.М. Становлення інституту демократичної громадянськості в Україні з врахуванням символічної складової./“Studia Politologica Ucraino-Polona”: Studia Politologica Ucraino-Polona. Випуск 5. – Житомир-Київ –Краків: ФОП Євенок О.О.,2015. - 312 с. С.122-133.
- 61 .Ярошенко В.М. Європейські стандарти паритетної демократії: завдання для української євроінтеграції/ Наукові праці: науково-методичний журнал. –Вип. 272. Т.284 .Політологія. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. -92с. С76-80.
- 62 .Ярошенко В.М. Інститут демократичної громадянськості в Україні – ініціатор державної політики національної єдності – Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Чорноморське регіональне співробітництво в контексті процесів європейської інтеграції»(22 квітня 2016). Збірник праць - Херсон: Грінь Д.С., 2016. – 180 с. С.153-157.
- 63 .Ярошенко В.М. Гендерні дослідження політичного лідерства/ Наукові праці: науково-методичний журнал. –Вип. 261. Т.273.Політологія. – Миколаїв:Вид-во ЧДУ ім Петра Могили, 2016. -124с. С23-28.
- 64 .Yaroshenko V. Civil competence as a condition of formation of ukrainian political nation/ EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 3, No. 3 - 2016.192 p. P. 78-83.
- 65 .Ярошенко В.М. Взаємообумовленість підвищення політичної і громадянської відповідальності та становлення інституту демократичної громадянськості в Україні |EUROPEAN POLITICAL AND LAW DISCOURSE. Vol. 4 No.3. 2017. 274 p. P. 143-152.
- 66 Ярошенко В.М. Громадянська політична культура : функціональна роль в Україні./Наукові праці: наук. журн. / Чорном нац. ун-т ім. Петра Могили; ред. кол.: Іванов М.С.(голова) [та ін.} - Миколаїв, 2017.- Т. 297. Вип.285. – 120 с. – (Політологія)
- 67 Пoppers К. Р. Открытое общество и его враги. Т. 1 – Чары Платона / К. Р. Пoppers; пер. с англ. под общ. ред. В. Н. Саудовского. – М.: Международный фонд «Культурная инициатива», 1992. – 448 с.
- 68 Гончарук В. П. Виборча система як чинник розвитку партійної системи / В. П. Гончарук // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Філософія. Політологія. – 2003. – № 56-61. – С. 148 – 151.

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти органів державної влади в Україні www.president.gov.ua www.rada.gov.ua www.kmu.gov.ua <http://civic.kmu.gov.ua/> <http://nc.gov.ua/> www.niss.gov.ua Офіційні сайти ЗМІ / Інтернет-ЗМІ www.inter.ua – Офіційний сайт телеканалу “Інтер” www.1plus1.tv – Офіційний сайт телеканалу “1+1” www.1tv.com.ua – Офіційний сайт Першого національного каналу (УТ-1) www.ictv.ua – Офіційний сайт телеканалу ICTV www.stb.ua – Офіційний сайт телеканалу СТБ www.vechniy.kharkov.ua – Офіційний сайт газети “Вечірній Харків” www.podrobnosti.ua – Офіційний сайт інтернет-видання “Подробности” www.korrespondent.net – Офіційний сайт української мережі новин “Кореспондент” www.for-ua.com – Офіційний сайт інтернет-газети “ForUm” www.tribuna.com.ua – Офіційний сайт інтернет-газети “Трибуна” www.context-ua.com – Агенство ділової інформації “Контекст” www.glavred.info – Незалежне аналітичне агенство “Главред” www.pravda.com.ua – сайт “Української правди” Інформаційні агентства www.unian.net – Офіційний сайт УНІАН www.interfax.com.ua – Офіційний сайт “Інтерфакс-Україна” www.ukranews.com – Офіційний сайт Українських новин www.news.ukrinform.com.ua – Офіційний сайт “Укрінформ” www.rian.ru // Офіційний сайт РІА “Новини”

www.reuters.com // Офіційний сайт “Рейтерс” Освітні ресурси неурядових організацій з питань медіаправа та громадської думки <http://medialaw.kiev.ua/>
<http://osvita.mediasapiens.ua/> <http://pravo-media.at.ua> <http://imi.org.ua/law>
www.journ.univ.kiev.ua <http://www.coe.kiev.ua/> www.globalpr.org www.online-pr.com
www.pr-dialog.com www.pronline.ru www.propr.com.ua www.reklamaster.kiev.ua
<http://ehronika.com/> <http://www.khpg.org/>

Примітка. Перелік інформаційних ресурсів не є вичерпним – він містить як посилання на офіційні сайти органів влади в Україні, так і сайти міжнародних інституцій (Рада Європи, ОБСЄ), вітчизняних та зарубіжних аналітичних центрів, фондів, НДО, які займаються проблематикою політичної, масової комунікації, публік рілейшнз та політичної реклами, медіаправа та ЗМІ в Україні та за кордоном. При використанні матеріалів з цих джерел або інших джерел посилання на них є для аспірантів обов'язковим.